

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem Episcopo & Archidiacono (a) Vicentino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

datâ legitimitate, ex aliis causis illum indignum esse hæreditate paternâ pronuntiabit. Quæ doctrina si rectè pendatur, valde conformis est juribus proximè citatis: pro speciali verò interpretatione præsentis textus dicendum est, olim iudices ecclesiasticos in Angliâ cognovisse etiam simul cum matrimonio de dote, quæ mobilibus rebus constat; nam Richardus primus Rex Anglorum concessit, ut quæstiones de dote, & donatione propter nuptias, quando mobilia, vel se moventia peterentur, ad Ecclesiam referrentur. Mattheus Paris. *ad annum 1190.* unde cum in præsentis casu de possessionibus & rebus immobilibus ageretur, ideo Alexander III. rescribit Londoniensi, & Wigornensi Episcopis, ut reliquâ cognitione de ipsius possessionibus, tantum de

causa principali cognoscere, an videlicet esset ex legitimo matrimonio nata. Docuit Roussel. *lib. 6. historiae Pontif. cap. 3. num. 23.*

(c) *Imperitum.*] quod procedit si nulla iusta causa interveniat; nam eâ intercedente, etiam post mortem agi potest. Pone controversiam motam de successione inter filios, nepotes, aut cognatos, & ibi incidenter civili iudicio de viribus matrimonii quæstionem ortam fuisse: in qua specie matrimonium accusari potest, licet criminali iudicio post mortem conjugum matrimonium accusari nequeat, *l. 1. l. 3. ul. C. si reus vel accusator, l. defuncto 6. ff. de public. iudic. observavit Cujac. lib. 21. obs. cap. 29. & ita iudicium civile semper durat, cap. tuam 3. de ordin. cognit.*

C A P U T VIII.

Idem Episcopo & Archidiacono (a) Vicentino.

PERLATUM est ad audientiam nostram, quod cum Herm. filius quondam Lazari ad partes Constantinopolitanas transisset, & ibidem per decennium, moram & amplius faciens, ad Wanam quondam filiam Olivardi uxorem suam non rediret, ipsa apud bonæ memoriæ I. quondam Vicentium Episcopum adversus virum suum querelam deposuit, & quod non posset eum diutius expectare, nihilominus allegavit: Episcopus verò, sicut vir providus, & discretus, parentibus prædicti viri mandavit, ut pro eo mitterent, & ipsi ad propria revocarent. Cumque elapso longo temporis spatio prædictus vir ad propria non remearet, Episcopus in conspectu Ecclesiæ auditis allegationibus mulieris inter eos sententiam divortii promulgavit, & mulieri, ut alium virum traduceret, plenam (b) facultatem indulxit. Quia igitur hujus rei veritas nobis non constat, d. v. per A. f. p. m. quat. rem ipsam diligenter investigetis, & si vobis constiterit, quod Episcopus inter eos sententiam divortii tulerit, filios ejus, quos de Pichardo filio quondam Rad. ad cujus copulam auctoritate prædicti Episcopi sine quæstione, & contradictione migravit, sustulerit, ab (c) hæreditate non patiamini excludi, sed eos legitimos iudicetis; & si quis contra hoc niti voluerit, ei auctoritate Apostolica silentium penitus imponatis.

N O T Æ.

1. Vicentia ubi.

(a) *Vicentino.*] Itæ etiam legitur in primâ collectione, *sub hoc tit. cap. 8.* Vicentia urbs est Venetiæ, à Gallis condita, de qua Virgil.

Et Verona ferax frugum, Vicentiabello.

Plinius, atque Ptolomeus eam Vicentiam vocant, & alii Vicetiam dixerunt, ut notat Rhenanus in *castigat. ad Tacitum.* Habet Ecclesiam Cathedralè: & Episcopum, cui in præsentis rescribit Alexander, fuisse occisum à propriis civibus, deducitur ex *cap. ad aures, de pœnis: notavi in cap. 7. de iudicis.*

2. (b) *Facultatem indulxit.*] Hanc textus partem exposui in *cap. in præsentia, de spons.*

3. (c) *Excludi ab hæreditate.*] Et ita non pronunciat iudex ecclesiasticus super re temporali, sed tantum filium legitimum declarando jubet, ne prætextu illegitimitatis hæreditate privetur.

C O M M E N T A R I U M.

4. IN præsentis textu docetur, legitimos cenferi filios, quos mulier suscipit ex secundo matrimonio post prolata divortii sententiam super primo, per quam ei cum alio viro contrahendi facultas conceditur; nam cum, ut probavi

suprà in *cap. 2.* filii illegitimi nascuntur, quando matrimonium cum ignorantia unius conjugis celebratum fuit; ideo cum mulier in præsentis casu auctoritate sententiæ, quæ illi concessa fuit facultas contrahendi cum alio, haberet iustam causam credendi sibi contrahere secundum matrimonium licitum esse, & consequenter bonam fidem haberet, ex regula textus in *l. iuste possidet, ff. de acquir. possess. junctis adductis à Glossa in cap. dicit Dominus 14. q. 5. Mantica singul. 119. Tiraquel. de pœn. temper. causa 34. n. 4. Deciano tract. crimin. lib. 9. c. 37. n. 4. ideo filii nascuntur legitimi. Et confirmatur, quia iudicis decreto missus in possessionem illius rei, quam alienam esse scit, dicitur habere bonam fidem, eamque usucapere posse, *l. generaliter 28. ff. de noxal. Menchaca illustr. cap. 72. Gilken. de præscript. membr. 2. cap. 5. à princip.* ergo similiter mulier, quæ virtute sententiæ legitime prolata matrimonium contraxit, in bona fide fuisse creditur, & per consequens filii ex tali matrimonio suscepti legitimi nascuntur. Sed difficilis videtur Interpretibus præsens decisio, quia ex ejus littera constat, sententiam divortii nullam fuisse, propter iudicium ordinem non servatum; processit enim Episcopus contra primum maritum absentem personaliter non citatum, & lite non contestata, quando*

quando nulla dabatur illius obitus præsumptio; juxta terminos textus in cap. quoniam, s. porrò, vers. si autem, ut lite non contest. unde sententia nulla fuit, & proinde prodesse non poterat mulieri ad excusandam malam fidem; siquidem non certa de morte prioris viri cum secundo contraxit, contra textum in cap. in præsentia, de spons. quâ ratione in eisdem terminis non sufficere ad inducendam bonam fidem, & legitimationem filiorum ex secundo matrimonio; quod primum fuerit per judicis sententiam separatam, deciditur in cap. per venerabilem, vers. verum si veritas, hoc titul. quare varias interpretationes hujus textus adducunt Abbas num. 4. & 5. Præpositus numer. 3. Cardinal. num. 4. Aliqui docent, maritum primum in præsentia specie contumacem fuisse, & mulierem non potuisse eum diutius expectare, quia stimulis carnis resistere nequibat. Alii docuerunt, maritum diligenter perquisitum fuisse, neque inventum, ideoque contra eum, tanquam maliciosè absentem, procedi potuisse, ex cap. i. qui matrimonia accusare. Alii tandem ausunt asserere, textum hunc correctum esse per textum in dicto cap. per venerabilem: quibus omnibus omisis dicendum est cum Glossa finali hic, quam sequitur Covarr. de spons. 1. p. cap. 8. §. 1.

num. 10. quod in præsentia Pontifex de ordine processus, seu validitate sententiæ parum curavit ad effectum legitimationis filiorum, de qua interrogabatur; quia sive sententia esset valida, sive nulla, semper sufficiens erat ad legitimandam prolem susceptam ex secundo matrimonio, quod ejus auctoritate publicè in facie Ecclesiæ parentes contraxerunt. Nec juris error, si quis aderat in præsentia, impedire poterat legitimationem ex matrimonio putativo, ut probavi supra in cap. 2. Nec obstat textus in d. cap. per venerabilem, qui si rectè perpendatur, mirè probat supra traditam assertionem: nam dum in ejus serie Innocentius expendit diversitatem casus Regis Franciæ, & Nobilis montis Pefulani, ait multa intercessisse in casu Regis Franciæ, quæ filios legitimos esse suadebant, & præcipuè sententia separationis primi matrimonii, licet propter juris ordinem non servatum nulla esset; unde potius ex eo textu deducitur, sententiam divortii, etsi nullam, prodesse tamen ad legitimationem filiorum; unde in præsentia casu, licet sententia nulla esset, tamen matrimonium putativum sufficiebat ad legitimationem proles, juxta tradita supra in cap. 2. ubi Commentarium hujus textus invenies.

CAPUT XI.

Idem (a) Belvacensi Episcopo.

QUOD nobis. Et infra: Si qui autem de clandestino matrimonio postmodum ab Ecclesia comprobato generati fuerint, eos (b) legitimos judices filios, (c) & hæredes.

NOTÆ.

1. (a) **B**elvacensi.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub titul. de clandestina de spons. cap. 3. & in cap. quod nobis, eod. titul. ubi integra hujus textus extat.

(b) **Legitimos.**] Juxta tradita supra in capite 2. hoc titul. ubi Commentarium hujus textus dedi.

(c) **Et hæredes.**] Non sinendo videlicet, ut prætextu illegitimitatis ab hæreditate arceantur, ut exposui supra in cap. causam 7.

CAPUT X.

(a) Coelestinus III. Eboracensi Episcopo.

REferente nobis, &c. tibi taliter respondemus, quod publicæ honestatis justitiâ prohibente matrimonium inter eos contrahi non potuit, & contractum debuit separari, ac per hoc, cum filii nec per Ecclesiæ permissionem, nec per paternam ignorantiam excusantur, ad successionem paternorum bonorum non videntur aliquatenus admittendi.

NOTÆ.

1. (a) **E**boracensi.] Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 1. integrâ autem epistolâ caremus. De Eboracensi Metropoli egi in cap. 4. de rescriptis.

2. (b) **Honestatis justitiâ.**] De quo impedimento latè egi in cap. 3. de sponsal.

(c) **Ignorantiam.**] Quia aut eam non habuerunt scientes impedimentum publicæ honestatis inter eos dari, aut si habuerunt, affectata ignorantia fuerat, ut in cap. 3. §. final. de clandest. de spons. quæ non prodest ad matrimonium putativum, ut proles ex eo suscepta legitima nascatur, ut probat Aneas Robertus lib. 2. rer. judic. cap. 18. per totum.